

LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av prover från fd handelsboden i Stensjö by i Stora Malm socken, Södermanland

Linderson, Hans

2015

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Linderson, H. (2015). *Dendrokronologisk analys av prover från fd handelsboden i Stensjö by i Stora Malm socken, Södermanland*. (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2015:70). Lund University.

Total number of authors:

1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

LUND UNIVERSITY

DEPARTMENT OF QUATERNARY GEOLOGY
KVARTÄRGEOLOGISKA AVDELNINGEN
HANS LINDERSON

11 november 2015

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2015:70
Hans Linderson
DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV PROVER FRÅN FD
HANDELSBODEN I STENSJÖ BY I STORA MALM SOCKEN,
SÖDERMANLAND

Uppdragsgivare: Wilund Arkitekter & Antikvarier AB, Paul Wilund, Nybrogatan 81, 114 41 Stockholm, org nr 556911 0710

Område: 5 km SE Katrineholm **Prov nr:** 72624-72630 **Antal prov:** 7

Dendrokronologiskt objekt: Golvbjälklag från rum 102

Resultat:

Dendro nr:	Prov Nr :	Trädslag	Antal år (antal radier om annat än 2)	Splint (Sp) Bark (B) Vankant (W)	Datering av yttersta årsring i provet	Beräknat Fällningsår E(Efter) V(vinterhalvåret)	Trädets egenålder, uppskattning ± 10 år
72624	1	Tall	121;3	Sp 68, W	1808	V 1808/09	140
72625	2	Tall	117	Sp 47, W	1808	V 1808/09	130
72626	3	Tall	109	Sp 58, W	1808	V 1808/09	130
72627	4	Tall	125	Sp 61, B	1807	V 1807/08	150
72628	5	Tall	150;3	Sp 60, W	1802	*V 1802/03	170
72629	6	Tall	150	Sp 70, W	1807	V 1807/08	170
72630	7	Tall	123	Sp 69, W	1808	V 1808/09	140

Kommentarer till resultatet:

Virket är avverkat **vinterhalvåret 1807/08 och 1808/09**. Prov 5* förefaller vara några år äldre men detta träd har råkar ut för något fundamentalt vinterhalvåret 1797/98 så att endast en bråkdel av den normala tillväxten finns kvar tills den helt upphör efter år 1802. Den kan därefter huggits upp och lagrats några extra år eller stått kvar som en torrfura och avverkats tillsammans med det övriga virket. Virket har sannolikt vuxit inom ett relativt begränsat område och är hämtat **relativt lokalt** eller i gränsområdet till Närke.

En ansats att skilja virke av olika typer, "halvklover" (1-4), "avhyvlade rundtimmer" (5-6) och "fyrkantsskrätt timmer" (7), gav ingen dateringsmässig urskiljning.

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare, Lunds Universitet

Beskrivning av tabellen ovan

”Dendroidentitetsnummer”, är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

”Antal år”, årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med ”+n”.

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen ”ew” eller ”lw” dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommарved) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

”splint, vankant, bark” indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). ”nära vankant” uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17 ± 7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten (”ej sp”) anges en så kallad ”efterdatering” (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten.

”Datering av yttersta årsring i provet”, är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges ”ej datering”. Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

”Beräknat fällningsår” här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av proverna. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlandsgränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns.

I kolumnen längst till höger har trädets totala egenålder uppskattats.

Faktura framställs senare av Lunds Universitet.

Mätresultaten kommer att bevaras på laboratoriet och utnyttjas i universitetets forskning.

Proverna kommer att ingå i RAÄ´s arkiv och förvaltas av laboratoriet.

Rapporter och andra skrifter angående de dendrokronologiska resultaten tas tacksamt emot.

Med hälsning och önskan om fortsatt samarbete.

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare

Lunds Universitet

Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, Sölvegatan 12, 223 62 Lund

E-post: Hans.Linderson@geol.lu.se

Tel: 046-2227891